

П. К. Динька

Національний лісотехнічний університет України, м. Львів, Україна

РЕФОРМУВАННЯ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Основними проблемами неефективності перманентного декларативного реформування лісового господарства України є відсутність національної лісової політики, довготермінової стратегії розвитку галузі, нерозуміння та ігнорування урядовцями глобального і регіонального екосистемного значення лісів. Реформування лісового господарства потрібно розпочинати із створення Національної лісової ради як дорадчого органу при Кабінеті Міністрів України із правом законодавчої ініціативи, прийняття Закону України "Про національну лісову політику", розмежування господарських та контрольних функцій держави щодо лісів. Необхідно запровадити дієві інструменти реалізації лісової політики, насамперед удосконалити наявний механізм оподаткування збором за спеціальне використання лісових ресурсів, розробити і затвердити методику інтегрального еколого-економічного оцінювання лісових ресурсів та земель, методику справляння плати за користування лісовими ресурсами і землями та розробити концепцію фінансування лісового господарства із врахуванням його регіональної, природної та відомчої специфіки. Реальний прогрес в удосконаленні системи управління лісовим господарством може бути забезпечений тільки за умови формування в Україні структурованого громадянського суспільства, суб'єкти якого спрямовуватимуть діяльність державних інституцій на реалізацію пріоритетів сталого розвитку всіх без винятку галузей національної економіки, зокрема і лісового господарства.

Ключові слова: сталий розвиток; громадянське суспільство; екосистемне значення лісів; лісове господарство; реформування економіки; лісова політика.

Вступ. Лісове господарство розпоряджається значними високоліквідними ресурсами деревини (2,1 млрд м³), які займають площі понад 10,4 млн га, зокрема лісовою рослинністю вкрито 9,6 млн га (15,9 % території суші) (Rishennia Rakhunkovoї palaty Ukrainy, 2016; Stratehiia staloho rozvytku, 2017). Значна частина лісів межує з населеними пунктами, рекреаційними зонами і є комерційно привабливими земельними ділянками.

Станом на 01.01.2016 р. до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України входило 364 об'єкти державної власності (державних підприємств) (Rishennia Rakhunkovoї palaty Ukrainy, 2016), тобто 25 % від кількості усіх неприватизованих підприємств. До них слід додати ще десятки інших пов'язаних з лісом державних підприємств, установ і організацій, які перебувають у підпорядкуванні інших відомств (Міністерства оборони України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства екології та природних ресурсів України, Міністерства інфраструктури України, місцевих громад тощо).

Постановка проблеми. З лісовим господарством також асоціюється потенційний організований виборчий електорат, який нараховує понад 50 тис. постійних працівників лісового господарства (Zvernennia Hromadskoi rady, 2017) і може бути істотно збільшений шляхом залучення до виборчих технологій членів їх сі-

мей, сезонних працівників та підрядників.

Цими чинниками пояснюють значний інтерес певних політичних та бізнесових сил до лісового господарства та адекватну активність громадськості та засобів масової інформації, які намагаються протидіяти некон-трольованій експлуатації та приватизації лісових ресурсів та майна лісових підприємств.

За роки незалежності України було зроблено кілька спроб реформувати лісове господарство, однак вони звелись переважно до реформування центральних органів виконавчої влади з питань лісового і мисливського господарства – від Міністерства лісового господарства України (1991 р.), до Державного комітету лісового господарства України (1997 р.) і до Державного агентства лісових ресурсів України (2011 р.).

Також було ухвалено кілька документів щодо реформування лісового господарства, найбільш значущими серед яких є "Концепція реформування та розвитку лісового господарства", схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2006 р., № 208-р (Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy, 2006), та Угода про Коаліцію депутатських фракцій у Верховній Раді України восьмого скликання від 21.11.2014 р. (Uhoda pro Koalitsiiu, 2014).

Обидва документи є чинними, але нереалізованими. Перший – через відсутність політичної волі, громадсь-

Інформація про авторів:

Динька Павло Кузьмович, канд. екон. наук, доцент, директор НН інституту екологічної економіки і менеджменту.

Email: dynka@nltu.edu.ua

Цитування за ДСТУ: Динька П. К. Реформування лісового господарства України в контексті становлення громадянського суспільства. Науковий вісник НЛТУ України. Серія економічна. 2017. Вип. 27(7). С. 9–13.

Citation APA: Dynka, P. K. (2017). Reforming Forestry of Ukraine in the Context of the Development of Civil Society. *Scientific Bulletin of UNFU*, 27(7), 9–13. <https://doi.org/10.15421/40270701>

кої підтримки та недостатнє організаційне і фінансове забезпечення, другий – через відсутність стратегічного бачення учасниками коаліції ключових напрямів реформування та розвитку лісового господарства на етапі прийняття Угоди та притаманної українському політикуму необов'язковості у реалізації цієї та й інших угод.

Окрім цього, намагання влади створити єдину державну лісогосподарську структуру, функціонування якої не було достатньо обґрунтовано з юридичної, фінансової та соціальної точок зору, не пройшло громадського обговорення та не мало належної інформаційної підтримки, зумовило неочікувано активний спротив працівників галузі та громадськості.

Наступним кроком урядовців, який ще більше збурих громадськість, стала схвалена Кабінетом Міністрів України 4 липня 2017 р. Концепція реформування сфери управління державною власністю – у частині передачі в концесію державних лісових підприємств (Syniakevych, 2005). Цей документ викликав справжній шквал критики в середовищі лісівників (Zvernennia Hromads'koi gady, 2017), науковців, небайдужих громадян і був розцінений як прихована спроба приватизації не тільки майна державних лісогосподарських підприємств, але і як спроба приватизації переданого в їх користування лісового фонду. Як наслідок, реалізація Концепції реформування сфери управління державною власністю була призупинена на невизначений термін.

Отже, незважаючи на, здавалось би, незрілість українського громадянського суспільства, у питаннях реформування лісового господарства окремі громадяни, освітянські установи та громадські організації виявились достатньо активними і послідовними, хоча і виступили не в ролі активного ініціатора прогресивних змін, а вимушеним опонентом до урядових реформ.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні основи лісової політики як наукового підґрунтя для реформування лісового господарства в Україні було закладено в роботах І. М. Синякевича (Syniakevych, 2005; Syniakevych, et al., 2008), А. М. Дейнеки (Deineka, 2009), І. П. Соловія (Solovii, 2010), А. А. Головка (Holovko, 2009) та інших науковців. Автори теоретично обґрунтували принципи лісової політики, інструменти лісової політики, напрацьовані шляхи реформування лісового господарства.

Зокрема, представники львівської школи лісової політики, фундатором якої є І. М. Синякевич, обґрунтували принципи, які і сьогодні потрібно враховувати у процесі розроблення національної та регіональної лісової політики (Syniakevych, 2005; Syniakevych, et al., 2008). Керуючись принципами лісової політики, львівські вчені змоделивали основні сценарії розвитку лісового господарства України (Deineka, 2009).

На базі принципів лісової політики І. М. Синякевич (Syniakevych, 2005) виокремив дев'ять принципів управління лісовим господарством України. Керуючись цими принципами, А. А. Головка запропонував розмежувати господарські та контрольні функції держави у лісовому господарстві України (Holovko, 2009).

Як впливає із аналізу сьогодишнього стану галузі, незважаючи на докорінні зміни зовнішніх і внутрішніх факторів впливу, особливо щодо міжнародного визнання ролі лісів як чинника протидії глобальним кліматичним загрозам (Transforming, 2017), лісове господарство України де-факто розвивається за сценарієм неінтен-

сивного лісовирощування, а, переважно, шляхом інтенсивного лісокористування.

Підсумовуючи теоретичні напрацювання науковців-лісівників, загальні збори Лісівничої академії наук України 22 квітня 2016 р. приймають ухвалу з питання "Про реформування лісової галузі в Україні" (Ukhvala, 2017).

У цьому виваженому документі пропонують "переглянути і відмінити рішення Колегії щодо схвалення "Концепції розвитку лісового та мисливського господарства України", якою передбачено створення державної вертикально інтегрованої компанії "Ліси України", як некваліфіковане і таке, що було прийняте без наукових дискусій і громадського обговорення, всупереч Постанові КМУ № 996 "Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики" від 3 листопада 2010 року" (Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy, 2010), оскільки воно суперечить політиці децентралізації влади та інтересам місцевих громад і не враховує настроїв громадянського суспільства.

За класичним визначенням, "громадянське суспільство є самостійною соціально організованою структурою для узгодження різноманітних інтересів людей" (Shemshuchenko, Babkin, Horbatenko, 2004). Головними суб'єктами такого суспільства є політичні партії, засоби масової інформації, недержавні організації, приватні добровільні організації, народні організації, громади, організації волонтерів, громадські фундації, профспілки, різноманітні об'єднання громадян за культурною, статевою і релігійною ознаками, соціальні або спортивні клуби, кооперативи, природоохоронні організації, професійні асоціації тощо. Проблема становлення громадянського суспільства в Україні пов'язана із проблемою розбудови демократичної, соціальної і правової держави (Shemshuchenko, Babkin, Horbatenko, 2004).

Саме на потребі підвищення ролі громадянського суспільства в різних сферах діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, зокрема щодо впровадження реформ, підтримки ініціативи громадськості, а також для налагодження ефективного діалогу та партнерських відносин органів державної влади, органів місцевого самоврядування з організаціями громадянського суспільства наголошено в Указі Президента України №68/2016 "Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні" від 26 лютого 2016 р. (Ukaz Prezidenta Ukrainy, 2016).

Вплив суб'єктів громадянського суспільства на інституційне реформування та забезпечення сталого розвитку лісового господарства України. 11.08.2017 р. Держлісагенством на громадське обговорення було винесено проект "Стратегії сталого розвитку та інституційного реформування лісового та мисливського господарства України на період до 2022 року" (Stratehiia staloho rozvytku, 2017).

Порівняно із Концепцією реформування та розвитку лісового господарства, схваленої розпорядженням КМУ від 18 квітня 2006 р., № 208-р (Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy, 2006), запропонована Держлісагенством Стратегія значну увагу приділяє ролі лісів як чинника екологічної, економічної та соціальної стабільності держави, аналізу міжнародного досвіду в сфері лісоуправління та в мисливському господарстві як галузі, тісно пов'язаної із лісовим господарством.

Попри загалом позитивне сприйняття проекту Стратегії як предмету для громадського обговорення, вважаємо, що Стратегія не передбачає конструктивного залучення суб'єктів громадянського суспільства до інституційного реформування та забезпечення сталого розвитку лісового господарства. Винятками є визнання однією із ключових проблем галузі низького рівня "інформування громадськості та інших зацікавлених сторін, зокрема потребі підвищення якості та доступності інформації про ліси і лісове господарство" і визначення однією із стратегічних цілей "удосконалення комунікаційного процесу та покращення обізнаності громадськості у сфері лісового та мисливського господарства" (Stratehiia staloho rozvytku, 2017).

Однак ці проблеми і цілі, на нашу думку, не є ключовими і можуть бути вирішені доволі незначним коштом з використанням класичних адміністративних методів, або вже є на стадії вирішення.

Значно глибшою проблемою, яка оминається у проекті Стратегії, є створення умов для реальної участі громадськості у формуванні та реалізації державної лісової політики із врахуванням інтересів усього суспільства та місцевих громад. Але ці інтереси не завжди збігаються, і тут також закладаються передумови для нових конфліктів, які ми спостерігаємо сьогодні у багатьох куточках України.

Дуже часто причиною громадських збурень на місцевому рівні є вплив потужних споживачів з інших регіонів на реальний розподіл місцевої лісосировини. Часткове вирішення проблеми гарантованого забезпечення сировиною місцевих підприємств пропонує, спираючись на досвід Австрії, О. Д. Пристая (Prystaia, 2015). У проекті Стратегії значну увагу також приділено мінімізації самовільних рубань і корупційних ризиків. Однак, потрібно визнати, що ці явища притаманні не тільки лісовому господарству, а є породженням загального стану економіки та незрілістю громадянського суспільства загалом.

За формальними показниками у виді економічної діяльності "Сільське, лісове та рибне господарство" рівень тіншової економіки у валовій доданій вартості є найнижчим серед галузей матеріального виробництва. У 2016 р. він навіть зменшився на 3 % – до 9 % порівняно із 12 % у 2015 р. (Zahalni tendentsii, 2016). У переробній промисловості, до якої віднесено і деревообробну галузь, рівень тіншової економіки у 2016 р. становив 34 %, що нижче на 9 % порівняно з 2015 р., в оптовій та роздрібній торгівлі рівень тіншової економіки у 2016 р. становив 24 % і також зменшився порівняно з 2015 р. на 11 % (Zahalni tendentsii, 2016).

З цього випливає, що тіншові переробна промисловість і торгівля є чи не найголовнішою причиною самовільних рубань. Тіншові внутрішні споживачі деревини та тіншовий експорт є такими потужними поглиначами тіншової, а отже, і дешевої, лісової сировини, що перманентні розмови про епізодичні незаконні рубання, винуватцями яких є голодні і холодні колишні колгоспники, дядьки з сокирами на однокінних підводах як головні лісопорушники, вже давно не сприймає громадськість як серйозний аргумент.

Окрім цього, у проекті Стратегії міститься прихована критика і несприйняття запропонованої Кабінетом Міністрів України концесійної системи управління лісовим господарством. Принцип недопустимості надан-

ня лісів, як об'єктів права власності українського народу, у концесію та оренду визначено першим принципом реалізації Стратегії (Stratehiia staloho rozvytku, 2017).

У цьому вбачається унікальний для України прецедент, коли Держлісагентство України, яке є "центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства України (далі – Міністр), входить до системи центральних органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері лісового та мисливського господарства" (Ukaz Prezidenta Ukrainy, 2011) звертається до громадськості за підтримкою у протидії Кабінету Міністрів України в його намаганні законодавчо забезпечити передачу в концесію державних лісгосподарських підприємств.

Отже, автори проекту Стратегії опосередковано визнають, що реформування лісового господарства може успішно здійснюватися лише за умови залучення до цього процесу всіх суб'єктів громадянського суспільства як існуючих, так і перспективних.

Одним із таких суб'єктів повинна стати створена на демократичних засадах при Кабінеті Міністрів України Національна лісова рада як дорадчий орган із правом законодавчої ініціативи. Функціонування Громадської ради при Держлісагентстві, якому підпорядковано лише 73 % лісів, ап'орі знизує її статус та не враховує інтересів кількох десятків інших лісокористувачів.

Національній лісовій раді за підтримки інших суб'єктів громадянського суспільства слід ініціювати прийняття Закону України "Про національну лісову політику", пам'ятаючи, що, політика є уособленням громадського управління, а стратегія притаманна військовому управлінню, тому вони не підмінюють, а тільки доповнюють одна одну.

Наступним кроком повинно стати розроблення і затвердження концепції організаційної структури управління лісовим господарством (загальнодержавний рівень, регіональний (обласний) рівні, районний (міжрайонний) рівні, територіальні громади).

Керуючись принципами лісової політики, слід розробити і запровадити відповідні інструменти реалізації лісової політики (Syniakevych, 2005; Syniakevych, et al., 2008): лісову політику щодо ціноутворення (лісові такси на деревину та інші компоненти і послуги лісових екосистем, ціни на продукцію лісокористування, економічну оцінку лісових ресурсів і земель, орендну плату за лісокористування, лісові аукціони); лісову фіскальну політику; фінансову лісову політику; лісову політику щодо лісового менеджменту; лісову інформаційну політику; правову лісову політику.

Невідкладними серед інструментів лісової політики повинні стати удосконалення наявного механізму оподаткування збором за спеціальне використання лісових ресурсів, розроблення і затвердження методики інтегрального еколого-економічного оцінювання лісових ресурсів та земель, методики справляння плати за користування лісовими ресурсами і землями та узгодження концепції фінансування лісового господарства із врахуванням його регіональної, природної та відомчої специфіки.

Зрозуміло, що розроблення і запровадження інструментів лісової політики вимагатиме консолідованих фахових зусиль від Національної лісової ради, від науковців, від працівників лісового господарства України, від

керівництва Держлісагенства, яке також повинно мати не відомчий, а національний статус, і може успішно реалізуватися лише паралельно зі становленням всіх повноцінних суб'єктів громадянського суспільства, серед яких слід окремо означити роль політичних партій.

Сьогодні вже мало хто заперечує, що головним завданням не технічних, а реальних політичних партій в умовах розвиненого громадянського суспільства є прихід до влади, або, принаймні, просування на державні посади своїх представників.

У своїх передвиборчих програмах партії активно використовують реформаторську риторичку, зокрема, і щодо лісового господарства (Uroda pro Koalitsiia, 2014). Однак, сьогоднішня структура Верховної ради України, а особливо, коаліційна угода депутатських фракцій, яка по суті передбачає квотний принцип поділу відомств та керівних портфелів, зводить нанівець партійні передвиборні обіцянки щодо будь-якої галузевої політики. А вже, як передбачено ст. 83 Конституції України, коаліція депутатських фракцій, до складу якої входить більшість народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України, вносить пропозиції Президенту України щодо кандидатури Прем'єр-міністра України, а також пропозиції щодо кандидатур до складу Кабінету Міністрів України (Konstytutsiia Ukrainy, 1996).

Скажімо, яка чинна парламентська партія, витративши на виборчу боротьбу значні кошти і отримавши в короткотермінове "користування", наприклад, лісове господарство, наважиться на практичну реалізацію принципу розподілу функцій законотворення, функцій державного контролю і функцій щодо безпосереднього ведення лісового господарства, особливо якщо одна із цих функцій буде під контролем когось із тимчасових коаліційних партнерів або, не дай Боже, опозиції. Чи буде за таких умов створений прозорий невідконтрольний партії, що успадкувала галузь, Національний фонд фінансування сталого розвитку лісового господарства України? Питання риторичне. І, насамперед, тому, що на жаль, в Україні сьогодні ще не сформувались класичні державницькі політичні партії, а є політичні та бізнесові проекти і виборчі технології та маніпуляції, орієнтовані на певні кланово-олігархічні угруповання.

Однак навіть ще не зовсім сформоване і недостатньо структуроване громадянське суспільство як "третя сила", що обмежує апетити як бізнесу, так і державного апарату, вже сьогодні може скеровувати у правильному руслі реформування законодавчої, виконавчої та судової гілок влади, впливати на реформування окремих галузей національної економіки, зокрема, і лісового господарства. Це переконливо доводить важкий, часто драматичний, багатолітній досвід країн зі зрілою демократією.

Висновки

1. Основними чинниками, які стримують реформування лісового господарства, є неформованість громадянського суспільства, відсутність національної лісової політики, довготермінової стратегії розвитку галузі, нерозуміння та ігнорування окремими урядовцями глобального і регіонального екосистемного значення лісів.
2. Перманентне хаотичне реформування галузі не дає змоги лісгосподарським підприємствам, переробникам лісосировини і споживачам лісопродукції, вітчизняним та іноземним інвесторам визначити і реалізувати довго-

термінові стратегічні пріоритети, що вкрай негативно впливає на лісовий сектор та суміжні з ним виробництва.

3. Основними етапами реформування лісового господарства України можуть стати створення Національної лісової ради як дорадчого органу при Кабінеті Міністрів України із правом законодавчої ініціативи, прийняття Закону України "Про національну лісову політику", розподіл і закріплення функції законотворення, функції державного контролю та інших функцій щодо ведення лісового господарства між уповноваженими органами державного управління, запровадження дієвих інструментів реалізації лісової політики.
4. Реальний прогрес у реформуванні системи управління лісовим господарством може бути забезпечений тільки за умови формування в Україні структурованого громадянського суспільства, суб'єкти якого, насамперед державницькі партії, спрямовуватимуть діяльність державних інституцій на реалізацію пріоритетів сталого розвитку всіх без винятку галузей національної економіки, зокрема і лісового господарства.

Перелік використаних джерел

- Deineka, A. M. (2009). *Lisove gospodarstvo: ekolohe-ekonomichni zasady rozvytku: monohrafiia*. Kyiv: Znannia, 350 p. [in Ukrainian].
- Holovko, A. A. (2009). *Pryntsypy i metody formuvannia efektyvnoi systemy upravlinnia lisamy ta lisovym hospodarstvom Ukrainy. Abstract of candidate dissertation for economic sciences (08.00.06 – Economics of Nature and Environmental Protection)*. Lviv. 20 p. [in Ukrainian].
- Konstytutsiia Ukrainy. (1996). *Konstytutsiia Ukrainy vid 28.06.1996 r. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 30*, st. 141. Retrieved from: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/Konstytutsiia_Ukrainy. [in Ukrainian].
- Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy. (2010). *Pro zabezpechennia uchasti hromadskosti u formuvanni ta realizatsii derzhavnoi polityky / Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 996 vid 3.11.2010 r.* Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BE>. [in Ukrainian].
- Prystaia, O. D. (2015). *Yak nam rozvyvaty lisove hospodariuvannia. Ukrainyskyi lisovy portal*. Retrieved from: <https://www.lisportal.org.ua/28315/>. [in Ukrainian].
- Rishennia Rakhunkovoi palaty Ukrainy. (2016). *Pro rezultaty audytu efektyvnosti vykorystannia biudzhetykh koshtiv na vedennia lisovoho i myslivskoho hospodarstva, okhoronu i zakhyst lisiv v lisovomu fondi ta rozporiadzhennia ob'ektamy derzhavnoi vlasnosti, yaki nalezhat do sfery upravlinnia Derzhavnogo ahentstva lisovykh resursiv Ukrainy. Rishennia Rakhunkovoi palaty Ukrainy № 22-1 vid 25.10.2016 r.* Retrieved from: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/FN030588.html. [in Ukrainian].
- Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy. (2006). *Kontseptsiia reformuvannia ta rozvytku lisovoho hospodarstva. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy № 208-r. vid 18.04.2006 r.* Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/208-2006-%D1%80>. [in Ukrainian].
- Shemshuchenko, Yu. S., Babkin, V. D., & Horbatenko, V. P. (Eds.) (2004). *Politolohichni entsyklopedychnyi slovnyk; NAN Ukrainy, In-t derzh. i prava im. V. M. Koretskoho, Ukr. Asots. politolohiv. Vyd. 2-he, dopovn. i pererob.* Kyiv: Heneza. 736 p. [in Ukrainian].
- Solovii, I. P. (2010). *Polityka staloho rozvytku lisovoho sektora ekonomiky: paradyhma ta instrumenty: monohrafiia*. Lviv: RVV NLTU Ukrainy, "Liha-Pres". 368 p. [in Ukrainian].
- Stratehiia staloho rozvytku. (2017). *Proekt Stratehii staloho rozvytku ta instytutsiinoho reformuvannia lisovoho ta myslivskoho hospodarstva Ukrainy na period do 2022 roku*. Retrieved from: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=182241&cat_id=32888. [in Ukrainian].

- Syniakevych, I. M. (Ed.). Solovii, I. P., Vrublevska, O. V. et al. (2008). *Lisova polityka : teoriia i praktyka: monohrafiia*. Lviv: LA "Piramida". 612 p. [in Ukrainian].
- Syniakevych, I. M. (2005). *Lisova polityka: pidruchnyk*. Lviv: IZMN, 223 p. [in Ukrainian].
- Transforming. (2017). Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. Retrieved from: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/291/92/PDF/N1529192.pdf>.
- Uhoda pro Koalitsiiu. (2014). *Uhoda pro Koalitsiiu deputatskykh fraktsii u Verkhovnii Radi Ukrainy 8-ho sklykannia vid 21.11.2014 r.* Retrieved from: <http://www.afu.com.ua/doc/Coalition-Agreement-2014.pdf>. [in Ukrainian].
- Ukaz Prezydenta Ukrainy. (2011). Polozhennia pro Derzhavne ahentstvo lisovykh resursiv Ukrainy. Ukaz Prezydenta Ukrainy №458/2011 vid 13.04.2011 r. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/458/2011>. [in Ukrainian].
- Ukaz Prezydenta Ukrainy. (2016). Natsionalna stratehiia spryannia rozvytku hromadianskoho suspilstva v Ukraini na 2016-2020 roky. Ukaz Prezydenta Ukrainy № 68 vid 26.02.2016 r. *Ofitsiinyi Visnyk Prezydenta Ukrainy*, 7, 162 p. [in Ukrainian].
- Ukhvala. (2017). Ukhvala zahalnykh zboriv Lisivnychoi akademii nauk Ukrainy z pytannia "Pro reformuvannia lisovoi haluzi v Ukraini". Retrieved from: <https://www.lisportal.org.ua/28707/>. [in Ukrainian].
- Zahalni tendentsii. (2016). Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy. Zahalni tendentsii tinovoi ekonomiky v Ukraini. Retrieved from: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoiEkonomiki>. [in Ukrainian].
- Zvernennia Hromadskoi rady. (2017). *Vidkryte zvernennia Hromadskoi rady pry Derzhavnomu ahentstvi lisovykh resursiv Ukrainy do Prezydenta Ukrainy Poroshenko P. O., Holovy Verkhovnoi Rady Ukrainy Parubiiia A. V., Premier-ministra Ukrainy Hroismana V. B., Natsionalnoi Rady Reform, holiv oblasnykh rad Ukrainy vid 11.07.2017 r.* Retrieved from: http://dklg.kmu.gov.ua/fo-rest/control/uk/publish/article?art_id=181291&cat_id=62668. [in Ukrainian].

П. К. Дынька

Национальный лесотехнический университет Украины, г. Львов, Украина

РЕФОРМИРОВАНИЕ ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА УКРАИНЫ В КОНТЕКСТЕ СТАНОВЛЕНИЯ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА

Основными проблемами неэффективности перманентного декларативного реформирования лесного хозяйства Украины является отсутствие национальной лесной политики, долгосрочной стратегии развития отрасли, непонимание и игнорирование чиновниками глобального и регионального экосистемного значения лесов. Реформирование лесного хозяйства следует начинать с создания Национального лесного совета как совещательного органа при Кабинете Министров Украины с правом законодательной инициативы, принятия Закона Украины "О национальной лесной политике", разграничения хозяйственных и контролирующих функций государства в отношении лесов. Необходимо ввести действенные инструменты реализации лесной политики, прежде всего, усовершенствовать существующий механизм обложения сбором за специальное использование лесных ресурсов, разработать и утвердить методику интегральной эколого-экономической оценки лесных ресурсов и земель, методику взимания платы за пользование лесными ресурсами и землями, разработать концепцию финансирования лесного хозяйства с учетом его региональной и ведомственной специфики. Реальный прогресс в совершенствовании системы управления лесным хозяйством может быть обеспечен только при условии формирования в Украине структурированного гражданского общества, субъекты которого будут направлять деятельность государственных институтов на реализацию приоритетов устойчивого развития всех без исключения отраслей национальной экономики, в том числе и лесного хозяйства.

Ключевые слова: устойчивое развитие; гражданское общество; экосистемное значение лесов; лесное хозяйство; реформирование экономики; лесная политика.

P. K. Dynka

Ukrainian National Forestry University, Lviv, Ukraine

REFORMING FORESTRY OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF THE DEVELOPMENT OF CIVIL SOCIETY

During the years of Ukraine independence, systematic structural reforms were not carried out in the forestry which is a unique sector in ecologically-economic and social sense. The functions of law-making, state control and direct forest management continue to be overlapped by the state forest administration bodies which determine its low socio-ecological-economic efficiency. In an attempt to reform a forestry system the structure of national economy governing at the national and regional levels have not been changed radically. The main problems which caused ineffectiveness of the permanent declarative in its sense sectorial reforms are the lack of a national forest policy, long-term development strategy, misunderstanding and neglect of global and regional ecosystem value of forests by the government. In our opinion, the forestry reform should start with the foundation of the National Forest Council as an advisory body under the Cabinet of Ministers of Ukraine with the right of legislative initiative, the adoption of the Law of Ukraine "On National Forest Policy", the demarcation of the economic and controlling functions of the state concerning forests, to develop and approve the concept of forest management organizational structure. It is necessary to introduce effective instruments for the forest policy implementation. First of all, to improve the existing mechanism of taxation for the so called special use of forest resources, to develop and approve the methodology of integrated ecological and economic evaluation of forest resources and land, the methodology of collecting fees for the use of forest resources and land, and to develop a concept for financing forestry taking into account its regional, natural and sectorial special features. Real progress in the forest management system improving can only be achieved if a structured civil society is formed in Ukraine. Therefore, the subjects of such civil society will direct the activities of public institutions on implementing the sustainable development priorities in all sectors of the national economy, in particular in forestry sector.

Keywords: sustainable development; civil society; value of forest ecosystems; forestry; economic reform; forest policy.